

en de duizenden barstjes in de verweerde verf van deur en blinden de gouden tinteling uit het zonlicht hadden geslorpt en daar niets zichtbaar bleef, dan een matte, banale lichtschijs, zonder vreugdigheid of mysterie. Ik herkende de loome stilte en dat booze licht, die onbegrepen kwellingen uit mijn jeugd. Dat vluchtig geziene huisje is nog steeds voor mij het symbool van nu gedeeltelijk ontraadselde kinderstemmingen geworden.

Ik moest aan mijn vader denken, stil en bleek na moeder's dood, hoe hij geduldig de klanten bediende of zat te schrijven in het mufte kantoorje onder de trap. Ik zie alles nog zoo duidelijk: De stoffige uitstalling van pakken postpapier met vliegenspikken, bosjes potlooden, pijpen lak en verbleekte kabinetportretten van bekende geestelijken. De buurman aan de linkerkant had een zaak in tweedehandsmeubelen waarvan het voorhuis vol stond en rechts woonde een slager. Aan de overkant was een lange rij gelijke huizen van baksteen met vervelooze jalouzieën. Er was weinig verkeer in de straat, maar morsige kinderen vochten, gilden en dreinden er den heelen dag. Witte papieren, stof en asch uit de vuilnisvaten warrelden in iederen rukwind en bij dit tafereel hoort een schurftige hond, die zich met een achterpoot zit te krabben.

Uit het raam van mijn slaapkamertje zag ik neer in een sombere binnenplaats, diep beneden, waar altijd goor linnengoed aan lijnen hing te droogen. De voegen tusschen de steenen der zwarte muren waren niet meer te onderkennen. Zoo was mijn omgeving. In de buurt was een park van jong hout, dat nog geen schaduw gaf. Daar heb ik wat dikwijls in doffe en geheel onbegrepen rampzaligheid zitten kijken naar de giftiglijkende gelig witte wolkjes, die traag uit een fabrieksschoorsteen opzezen. In de verte rangeerden goederentreinen met gefluit en gestoot van buffers. Een troebel grijs stroompje vloeide tusschen de geraniumperken en ik heb een voorstelling, dat alleen zoogende moeders en rochelende oude mannen op de banken zaten.

Er kwamen zelden bezoekers aan huis en vader en ik gingen nooit uit. Ik was de lange dagen alleen. Ik lag soms uren op den grond te luisteren naar het galmend hameren in een nabije werkplaats en hoorde toe, hoe plotseling het wielgeratel ophield van karren, die een zijstraat inreden. Nog steeds is er voor mij iets duivelachtigs in die geluiden. Het ontbrak mij aan fantasie, die zoo menige harde jeugd draaglijk maakt. Er gebeurde niets in mijn leventje – herinneringen waren er niet en de uiterlijke dingen werkten in op mijn onbeschutte ziel. Zoo leed ik dagelijks door fijne marteling van dingen, die een ander kind wellicht niet opmerkt: het droomerig, heesch zingen van de roode gasvlam in de huiskamer, amorphe griezeligheden in de verstrengelde vlamlijnen en krullen onder gepolitoerd oppervlak van een mahoniehouten ladenkastje, of het smakeloos profiel van een dikbuikigen tafelpoot. Als in den nacht het